

FRI-2B.412-1-EM1-04

DEVELOPMENT OF ACCIDENT INSURANCE IN BULGARIA - PROBLEMS AND SOLUTIONS⁵

Assoc. Prof. Galina Stoyanova, PhD

Burgas Free University

Phone: 0899855666

E-mail: g.stoyanova@bfu.bg; gali_100yanova@abv.bg

Abstract: "Accident" insurance is an insurance solution for individuals and legal entities with the realized possibility of transferring risks related to accidents through insurance. It provides security for citizens in the event of accidents and reduces risk for employers by providing a response mechanism for adverse incidents or insurance events. Voluntary and compulsory types of accident insurance are designed to insure people of different ages, taking into account the place where accidents may occur. The participation of insurance in the foundation for the formation and development of the insurance culture of the Bulgarian citizens, with high importance they place it at the base of the pyramid of insurance needs. Proper risk management through Accident insurance is important for any business and is an influencing factor for quality planning of the financial future of each individual or family.

Keywords: insurance, accident, risks, digitization, sales, insurance intermediaries,

JEL Codes: G22, G52, G 53, D14

ВЪВЕДЕНИЕ

Злополуците в ежедневието на българските граждани и фирми, е тема винаги актуална и постепенно набира скорост, тъй като броя на пострадалите от злополуки се увеличава. Това извежда на преден план и необходимостта да бъде изследвано развитието на застраховка "Злополука" на българския застрахователен пазар.

Направените изводи и предложени решения за ефективно адаптиране на застраховка "Злополука" към пазарните предизвикателства могат да доведат до подобрения във финансовия резултат по застраховката в отделната застрахователна компания, както и за застрахователния пазар по този вид застраховане. Резултатите от изследването могат да бъдат полезни за приложение в практиката на икономическите агенти в застрахователния сектор, както и да се използват при бъдещи изследвания на автора.

Обект на изследване в настоящата разработка е българският застрахователен пазар. Изследвани са застрахователни компании, които предлагат застраховки "Злополука". С помощта на адаптивна рамка от показатели е представено и оценено развитието на застраховката за пет годишен период 2018г.-2022 г.. *Целта* на разработката е да се изследва и анализира дълбоката проблематика на застраховането срещу злополука, като се отчетат и факторите за дигитална бизнес трансформация и цялостния процес на дигитализация по този вид застраховане в българските общозастрахователни компании чрез внедряването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) [2].

Ограничението на изследването включва общозастрахователните компании в България, които предлагат застраховка "Злополука", включително задължителната застраховка "Злополука" на пътниците в средствата за обществен транспорт и се отчитат в Комисията за финансов надзор.

Задачите, които автора си поставя за постигане на целта:

1). Въз основа на изследване на видовете застраховки „Злополука“ и техните общи и специални застрахователни условия в общо застрахователните компании в България да се

⁵ Докладът е представен на научна сесия на 25 октомври 2024 в секция ИКОНОМИКА И МЕНИДЖМЪНТ с оригинално заглавие на български език: РАЗВИТИЕ НА ЗАСТРАХОВКА "ЗЛОПОЛУКА" В БЪЛГАРИЯ - ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ.

адаптира да се адаптира рамка от показатели за оценка на развитието на застраховка "Злополука".

2). Определяне на качеството на застрахователния портфейл по застраховка "Злополука" на българския застрахователен пазар за изследван период 2018г.-2022г.

3). Дефиниране на влияещи фактори върху възникнали проблеми и решения за тяхното преодоляване.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Исторически факти доказват (9), че финикийските търговци още 3 хиляди години пр.н.е. са практикували колективни компенсации при загуби или щети на кораби. Египетските строители, участвали в изграждането на пирамидите, са създавали фондове за взаимопомощ в полза на свои колеги и семействата, поради високата вероятност от загуба на живот или злополука.

В Древния Рим са създадени професионални и религиозни съюзи. По време на зараждането на християнството широко разпространена става взаимната защита на населението от кризисни ситуации, като взаимното застраховане се е организирано чрез натурални и парични вноски.

С течение на времето застраховката за защита при злополука се разширява, за да покрие застрахователни искове, които пряко засягат личността и имуществото на членовете на гилдията, което е и началото на личното и имущественото застраховане.

В зависимост от практико - приложната област се обособяват "нюанси" в определенията за злополука от лекари, агрономи, икономисти и други. Злополуката от застрахователна гл.т., е всяко внезапно настъпило събитие, причинено от външни въздействия и извън волята на човека, което в срок до една година от датата на настъпването е причинило смърт, трайна или временна нетрудоспособност на застрахования. Под злополука в застраховането се разбира „нарушаването на телесната или/и психическа цялост на застрахованото лице в резултат на случайно, внезапно и идващо отвън събитие, което в момента на настъпването действа неотразимо върху пострадалия" (Йотов, Й., 2000).

Законодателството допуска застраховка "Злополука" да се сключва както от общо застрахователните, така и от животозастрахователните дружества и съгласно чл. 24, ал. 1 от Кодекса за застраховането (4): „не се допуска извършването от един и същ застраховател на дейност по застраховане по класове застраховки по раздел I и по раздел II от приложение No 1, с изключение на застраховка „Злополука" и застраховка „Заболяване"".

Основните покрити застрахователни рискове при застраховането срещу злополука са смърт вследствие от злополука и загуба на трайна работоспособност вследствие от злополука. Към тях могат да се добавят застрахователни защиты за: временна загуба на работоспособност вследствие на злополука; временна загуба на работоспособност от общо заболяване; трайна загуба на работоспособност вследствие от професионално заболяване; репатриране вследствие на злополука; репатриране вследствие на акутно заболяване; медицински разноси вследствие на злополука; медицински разноси вследствие на акутно заболяване; разходи за диагностициране на особено тежки заболявания; счупени кости и изгаряния; дневни пари за болничен престой; спасителни разноси; гражданска отговорност на застрахования за причинени телесни увреждания на трети лица или нанесени щети.

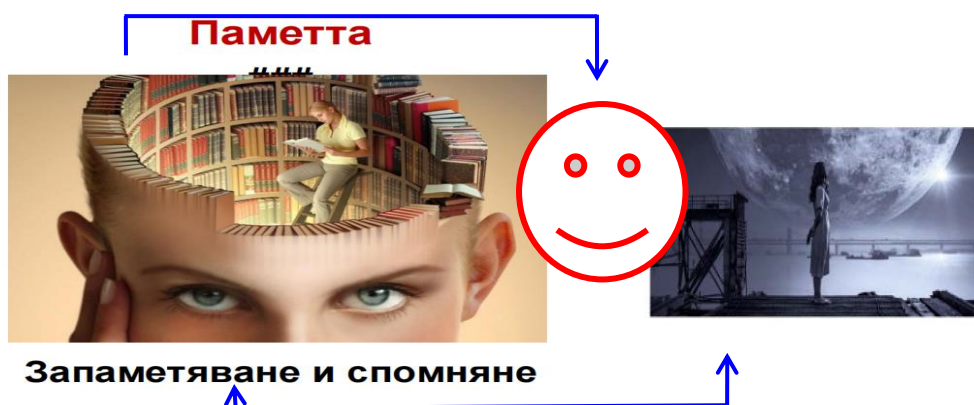
Видовете застраховки "Злополука", които се предлагат на българския застрахователен пазар са :

- ❖ Доброволна застраховка "Злополука" ;
- ❖ Застраховка "Злополука" на учащи ;
- ❖ Туристическа застраховка "Злополука" / Помощ при пътуване в чужбина ;
- ❖ Застраховка "Трудова злополука" ;
- ❖ Застраховка "Злополука" на гости на хотели ;
- ❖ Застраховка "Злополука" на спортисти ;
- ❖ Доброволна застраховка "Злополука" на лицата пътуващи в МПС ;

- ❖ Задължителна застраховка “Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт;
- ❖ Застраховка на кредитополучателя.

Застраховките “Злополука” се предлагат най-често на лица на възраст до 69 години, като застраховащ може да бъде физическо или юридическо лице. В обобщен план застраховките “Злополука” биват индивидуални, групови, семейни; доброволни или задължителни; заплатени с еднократни или разсрочени застрахователни вноски; имат териториално покрития България или целия свят. Размерът на застрахователната премия зависи от избраната застраховка “Злополука” и включените застрахователни покрития; застрахователната тарифа; рисков клас на застрахования; избраната застрахователна сума; срока на застрахователно покритие; здравословно състояние; професия и други. Всяка застрахователна компания създава и издава общи и специални застрахователни условия за застраховка “Злополука”, като преди сключване на застрахователен договор на застраховащите се връчват преддоговорна информация и Основен информационен документ за вида застраховка срещу злополука.

Сключването на застраховка “Злополука” се осъществява чрез: директно сключване от застраховащия на застраховката в офиса на застрахователната компания; застрахователен агент; застрахователен брокер; Bank insurance; дигитална застраховка. Инициативата за това е свързана с проектирането на потенциалните кандидати за застраховане в тяхното бъдеще, както е представено на Фиг.1.. Степента на информиране на хората за видовете злополуки и възможностите за превенция, предоставените консултации и разяснения за застрахователните продукти от застрахователните посредници, личния опит, информацията за настъпили трудови злополуки и тяхното обезщетяване, застрахователната култура на семейната и работна среда, финансовата възможност и други, са влияещи фактори, които определят момента на вземане на решение за застраховане срещу злополука.

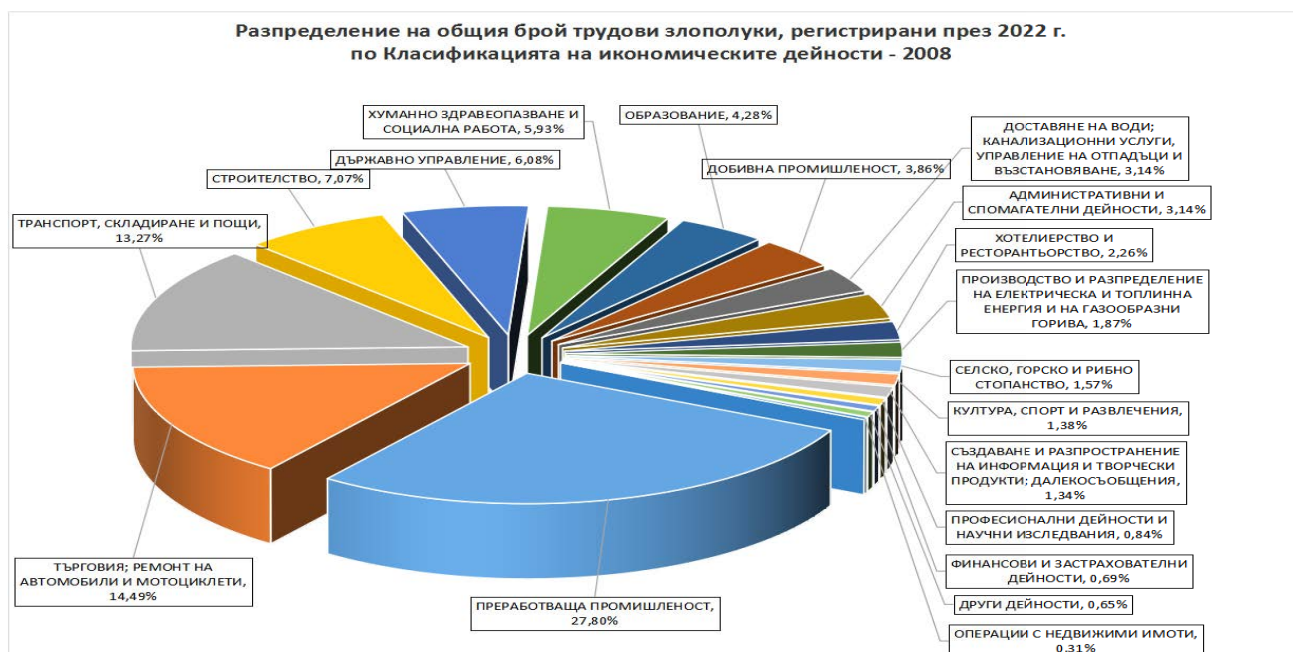
Фигура 1. Среща с моето бъдеще без злополуки

Злополуки са нарушения на физическата и/или психическа цялост на застрахованите лица или настъпила смърт от пътнотранспортно произшествие (ПТП), действия на електрически ток, механичен удар, взрив, нападения от животни, наранявания при спасяване на човешки живот или имущество и други. Не се считат за злополуки нещастните случаи, настъпили в резултат на болести от общ характер и професионалните заболявания, епилептични припадъци, някои манипулации, като инжекции, облъчвания и други.

Трайната загуба на работоспособност е окончателно намалената в определен процент или напълно загубена способност за извършване на трудова дейност, вследствие нарушена функция на отделен орган или на целия организъм. Процентът на трайна загуба на работоспособност се определя по “Скала за травматичните болести и увреждания” на Застрахователя или ТЕЛК. Временна загуба на работоспособност е намалена или напълно загубена способност за извършване на трудова дейност, вследствие преходно намаляване на общите или локални функции на организма, възстановими в определен срок.

Трудовият травматизъм по данни на Националния осигурителен институт (7) при мъжете у нас е увеличен със 17,3% през 2023г. спрямо 2022г., като през 2022 г. регистрираните инциденти с мъже са били 1565 и година по-късно броят им се е увеличил с 270 и достига 1835. При жените на годишна база се наблюдава намаление в броя на нараняванията, свързани с изпълняването на служебните задължения. През 2023 г. те са били 874, а година по-рано – със 143 повече. Наблюдава се общо увеличение на трудовите злополуки с близо 5%.

Положителна е тенденцията по отношение на тежестта на трудовите злополуки и свързаното с нея време, необходимо за възстановяване. Средно по около 67 са били загубените календарни дни при един инцидент през 2022 г., докато през миналата година броят им е спаднал на 62. Факт е и общо намаление на загубените календарни дни – от 173 731 на 168 597. През 2023 г. икономическата дейност, в която са регистрирани най-много трудови злополуки, е „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (250 инцидента), следвана от „Сухопътен транспорт“ (207) и „Държавно управление“ (203).

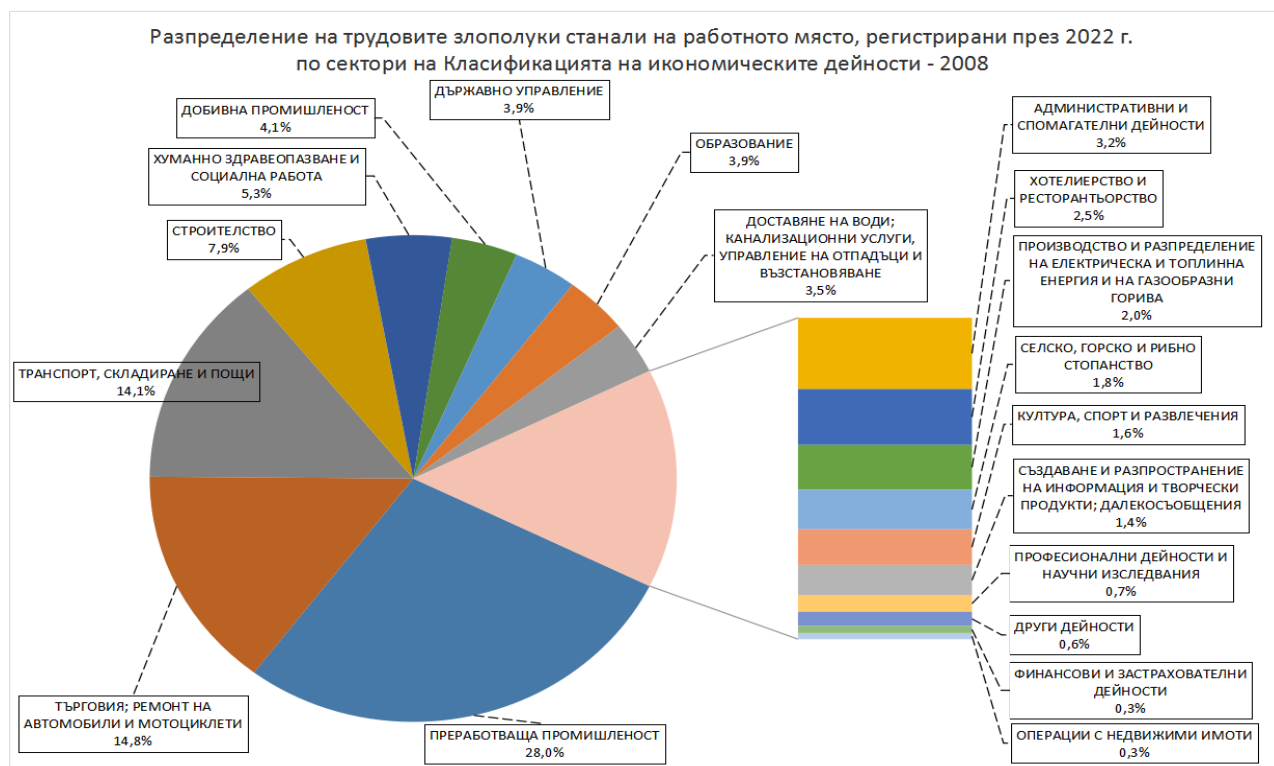

Фиг. 2. Общ брой на трудовите злополуки през 2022 г., Източник: НОИ [5]

Кодекса за социално осигуряване (5) в чл.55 ал.1 определя: *Трудовата злополука*, като всяко внезапно увреждане на здравето станало по време или във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт. КСО чл.55 ал.2 допълва: злополука е станалата по време на обичайния път при отиване или при връщане от работното място.

От всички трудови злополуки регистрирани през 2022 г., разпределението на трудовите злополуки, станали на работното място отличава с най-висок процент 28% преработващата промишленост, следвана с 14,8% в търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, а с най-нисък 0,3% операциите с недвижими имоти и финансовите и застрахователни дейности.

Застраховка „Злополука“ на пътниците в средства на обществения транспорт е уредена в Кодекса за застраховането и „Наредба № 49 за задължителното застраховане и за методиката за уреждане на претенции за обезщетение на вреди, причинени на моторни превозни средства“ и е *задължителна* за превозвачите, които извършват обществен превоз на пътници, когато началната и крайната точка на пътуването са на територията на Република България.

Фиг. 3. Разпределение на трудовите злополуки станали на работното място, регистрирани в 2022г. по данни на НОИ [5]

Изследването на застрахователният портфейл за период от пет години 2018 – 2022 г. с приложена адаптирана рамка от показатели, е представено в Таблица 1.

Таблица 1. Застрахователен портфейл към 31.12. по застраховки “Злополука”, вкл.Задължителната застраховка “Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт

показател	2022г.	2021г.	2020г.	2019 г.	2018 г.
Брой ЗД	1 080 368	994 956	854 723	650 726	469 472
В т.ч. сключени през отчетната година	883 753	838 913	753 932	540 706	392 272
ЗС по действащите договори към 31.12. /в лева/	115089256776	109593484454	96434437433	116038919250	95396833914
Брой застраховани обекти по действащите договори	3 666 736	3 575 788	3 652 268	5 868 669	5 285 519
В т.ч. по сключени през отчетния период	3 749 357	3 490 454	3 450 375	3 625 929	3 658 035
БПП по действащи договори към 31.12. /в лева/	61 895 605	54 289 302	47 467 575	43 940 303	40 166 416
БПП по договори със срок над 1г. в лева	1 155 558	1 111 799	700 854	803 350	2 324 085

БПП по канал на продажба: Директни продажби	11 424 705	9 936 316	9 784 551	9 650 820	10 780 887
Чрез застрах.брокер	24 323 816	22 460 595	18 372 700	15 856 582	14 227 997
Чрез застрах.агент	26 584 056	22 411 351	19 268 966	18 157 228	15 762 946
Начислен данък по ЗДВЗП	917 759	805 889	773 086	808 455	754 381
Общ размер на броя ЗИ	12 953	11 662	10 213	12 114	12 263
Изплатени ЗС в лева	13 413 671	12 497 065	11 226 037	13 639 787	11 057 589
Отказани претенции: /Брой/	17 153	2 146	2 242	1 964	1 348
Сума /лева/:	4 281 052	4 570 622	3 879 398	2 332 814	2 683 692

ЗС - застрахователна сума, БПП - брутен премиен приход, ЗД-застрахователни договори
ЗИ - застрахователни искове, ЗДВЗП -Закон за данък върху застрахователните премии

*Източник: Авторът по обработени данни в отчетна информация на
общозастрахователните компании в КФН*

Броят на застрахователните договори през 2022г. нараства 2,3 пъти в сравнение с първата година от изследвания период. Средната застрахователна сума на застрахован обект по действащи застрахователни договори към 31.12.2022г. е 31387 лева, като към 31.12.2020 г. е била 26403 лева и към 31.12.2018г. е 18049 лева. Трайно се запазва тенденцията за предпочитане при сключване на застраховка „Злополука“ чрез застрахователен агент или застрахователен брокер.

Таблица №2. Брутен премиен приход и изплатени застрахователни обезщетения от общозастрахователните компании към 31.12. по застраховка “Злополука”, в т.ч. Задължителната застраховка “Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт

Годи на	БПП на застрахова тели по общо застрахо ване	БПП от застрахова тели със смесена дейност	Общо премиен приход	Изплатени обезщетения от застрахова тели по общо застрахова не	Изплатени обезщетения от застраховат ели със смесена дейност	Общо изплатени застраховате лни обезщетения
2022	61 895 605	15 693 505	77 589 110	13 974 776	5 369 945	19 344 721
2021	54 289 302	15 966 082	70 255 384	12 964 986	2 079 605	15 044 590
2020	47 467 575	13 836 050	61 303 625	11 687 150	2 564 627	14 251 778
2019	43 940 303	18 273 460	62 213 763	14 059 337	2 629 656	16 688 993
2018	40 166 416	19 919 694	60 086 110	11 374 884	2 484 059	13 858 943

Източник: Авторът по обработени отчетни данни на КФН.

Брутният премиен приход и изплатените застрахователни обезщетения представени и в Таблица 2. нарастват в изследвания период, като се увеличава и нето квотата на щетите достигнала най-висока точка 26,83% през 2019г., а в крайната точка през 2022г. е 24,9% и в началната през 2018г. е 23,07%. Застрахователните обезщетения са основен разход за застрахователната дейност и най-голям производствен разход на Застрахователя (Стойнова,Г., 1996). Развитието на застрахователните рискове във времето и големината на

компании. Те са задължителни резерви създадени съгласно Кодекса за застраховането и Наредбата за реда и методиката за образуването на застрахователните и здравно-осигурителните резерви.

Таблица № 5. Застрахователно-технически резерви към 31.12. по застраховка “Злополука”,
вкл. задължителната застраховка “Злополука” на пътниците в средства
за обществен транспорт

Година	Резерв предявени неплатени претенции	Пренос- премнен резерв, брутен размер	Запасен фонд	Резерв за бонуси и отстъпки	Други резерви на КФН	Общо резерви
2022	47 329 254	21 026 879	12 559	309 831	1 337	40 827 368
2021	20 338 367	18 582 231	12 559	203 355	260	39 136 773
2020	17 425 180	16 621 359	12 559	175 916	6 453	34 241 467
2019	14 086 458	16 266 494	12 559	189 282	173	30 766 279
2018	12 011 970	15 571 923	61 418	207 114	67	27 852 492

Източник: Авторът по обработени отчетни данни на КФН.

Разходите за уреждане на претенции нарастват 1,7 пъти през 2022г. спрямо първата година в изследвания период от 331 531 лева през 2018г. на 561 104 лева през 2022 г. Общият размер на преките и косвени аквизиционни и други разходи, инкасовите и административните разходи за 2022г. е 25 308 288 лева и за 2018г. е 13 917 026.

Таблица 6. Застрахователно-технически резултат по застраховка
„Злополука“ за застрахователния пазар в Република България

КЛАСОВЕ ЗАСТРАХОВКИ	ЗАСТРАХОВКА "ЗЛОПОЛУКА" 2018 г.	ЗАСТРАХОВКА "ЗЛОПОЛУКА" 2019 г.	ЗАСТРАХОВКА "ЗЛОПОЛУКА" 2020 г.	ЗАСТРАХОВКА "ЗЛОПОЛУКА" 2021 г.	ЗАСТРАХОВКА "ЗЛОПОЛУКА" 2022 г.
Премии	40.166.416	54.289.302	47.467.575	54.289.302	61.895.605
в т.ч. дял на презастрахователя	4.114.269	4.601.535	4.033.379	4.601.535	5.190.867
ППР нач.	14.163.668	16.909.961	16.265.901	16.909.961	18.582.230
в т.ч. дял на презастрахователя	343.618	1.020.693	756.171	1.020.693	1.301.828
ППР край	15.571.923	18.582.231	16.621.359	18.582.231	21.026.879
в т.ч. дял на презастрахователя	764.615	1.301.828	1.020.693	1.301.828	1.262.748
Изплатени обезщетения	11.374.884	12.964.986	11.687.150	12.964.986	13.974.776
в т.ч. дял на презастрахователя	1.581.668	2.364.241	1.292.950	2.364.241	1.989.018
РПШ нач.	9.189.782	17.424.999	14.097.817	17.424.999	20.338.368
в т.ч. дял на презастрахователя	1.034.698	1.760.154	1.100.518	1.760.154	2.495.192
РПШ край	12.011.970	20.338.367	17.425.180	20.338.367	19.476.763
в т.ч. дял на презастрахователя	1.237.166	2.495.192	1.760.154	2.495.192	1.733.448
Фактически разходи - общо, без разходи за уреждане на претенции	15.847.143	20.776.052	19.016.062	20.776.052	21.235.605
Резерв за неизтекли рискове нач.	0	0	211.014	0	0
Резерв за неизтекли рискове край	0	0	0	0	0
Резерв за бонуси и отстъпки нач.	537.266	175.916	189.282	175.916	203.355
Резерв за бонуси и отстъпки край	207.114	203.355	175.916	203.355	309.831
Други резерви - общо, нач.	5.406	6.453	473	6.453	260
в т.ч. дял на презастрахователя	0	0	0	0	0
Други резерви - общо, край	67	260	6.453	260	1.337
в т.ч. дял на презастрахователя	0	0	0	0	0
Получени комисиони от презастрахователи	380.667	821.052	679.541	821.052	903.958
Участие в резултата от презастраховане	0	26.569	0	26.569	0
Брутен технически резултат	9.049.435	15.941.381	13.299.941	15.941.381	24.994.629
Нетен технически резултат	7.520.964	15.567.880	12.163.211	15.567.880	21.895.912

Източник: Авторът по обработени отчетни данни на КФН.

Брутният коефициент на щетимост по застраховка „Злополука“ за 2022г. е 0,22 , брутният коефициент на разходите е 0,39, брутният комбиниран коефициент е 0,61. През 2020г. брутният комбиниран коефициент е 0,70 при завишен брутен коефициент на щетимост от 0,32. През 2018г. брутният комбиниран коефициент е 0,75 , отново дължащ се на по-високия брутен коефициент на щетимост 0,37.

Брутният и нетен застрахователно – технически резултати по застраховка „Злополука“ представени в Таблица 6. за изследваният период по години са положителни величини и са основание за планиране на дългосрочно и със завишени очаквания развитие на застраховката.

ИЗВОДИ, ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ

1.Застрахователната плътност по застраховка „Злополука“ нараства от 8,58 лева през 2018г. на 12,03 лева през 2022г.. Причината за това е намаляването на населението, увеличеният брутен премиен приход по застраховката, както и различната динамика от тази на средната работна заплата в страната и нарастващите възнаграждения.

2.Застрахователното проникване по застраховка „Злополука“ намалява от 5,6% през 2018г. на 4,6 % през 2022г., но е над средното за застраховането, като цяло в страната за последните 15 години, което е 2-2,5% от БВП. Нивото на проникване в общото застраховане у нас е устойчиво около 2% , което показва, че приходите нарастват успоредно с общата експанзия на стопанската активност. Коефициентът на застрахователно проникване в Европа е 7,4% (8). Това очертава границите на нереализирания потенциал на нашия пазар.

3.Отношението на застрахователните обезщетения към БВП в България е 1%, а в развитите страни на ЕС е 3-5% [7], като в Нидерландия е над 10%. По застраховка „Злополука“ у нас това отношение за всяка от годините в изследвания период е над 10% . Един от основните приноси за това има задължителната застраховка „Трудова злополука“. Сравнително нисък принос, измерен чрез размера на обезщетенията, отнесени към мащаба на икономиката.

4.Обвързване на застраховка „Злополука“ с промените в климата и ESG стандартите.

5.Кръстосани продажби и комбинирани застрахователни продукти .

6.Мотивация за повишаване броя на новосключените застраховки „Злополука“ чрез възнагражденията на застрахователните посредници и служители в застрахователните компании. През 2022г. от 336 застрахователни брокера, които се отчитат в КФН, е реализиран премиен приход по застраховка „Злополука“ под 1%, като за сравнение по застраховка „Пожар и природни бедствия“ премиеният приход от тях е близо 10%.

7.Дигитализацията и произтичащите киберрискове, са проблем за консервативния застрахователен бизнес. Предстои още по-активно да се търсят ефективни застрахователни решения, които да създават застрахователен резултат и да защитават личните данни на потребителите на застрахователна защита срещу злополука. Влияещи фактори за техният успех са сигурните и устойчиви инфраструктури и безспорно население с цифрови умения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Висок е потенциалът за развитие на застраховка „Злополука“ с оглед на демографските рискове и произтичащата от това необходимост от поемане на лична отговорност за индивидуалното благосъстояние и ефективното управление на физическото и финансово здраве на фирмите.

За 2023г. в световното разпределение на премиите приходи по видове застраховане на първо място е животозастраховането с 2,620 трлн.евро (+8.4% спрямо 2022г.) следвано от общото застраховане и здравното застраховане. Настъпил е моментът да се „обърне монета“ и в България. Правилно е първо човек да застрахова своя живот, здраве и телесна цялост, после своя дом и накрая колата. В България най-масовите автомобилни застраховки заемат дял от 70% в премиения приход по общо застраховане.

Застрахователният инструментариум позволява застраховането да бъде във висока полза на обществото. Застраховането срещу злополука е достъпна възможност за всеки гражданин и работодател.

REFERENCES

Boneva, M., Factors for digital business transformation - problems and technological solutions, Ruse, 2024. (Оригинално заглавие: Бонева, М., Фактори за дигитална бизнес трансформация - проблеми и технологични решения, Русе, 2024г.)

Yotov, Y., Actuary, Svishtov, 2000, p. 118, (Оригинално заглавие: Йотов, Й., Актюерство, Свищов, 2000, с. 118)

Stoyanova, G., Peculiarities of the accounting of costs in the insurance enterprise, ed. SA "D.A. Tsenov" Svishtov, magazine Narodnostopanski archiv, year XLIX, book 4, 1996, (30-45)p.34, (Оригинално заглавие: Стоянова, Г., Особенности на счетоводното отчитане на разходите в застрахователното предприятие, изд. СА "Д.А.Ценов" Свищов, сп. Народностопански архив, година XLIX, книга 4, 1996г., (30-45), стр.34)

Insurance Code, (Оригинално заглавие: Кодекс за застраховането), <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136717797> (Accessed on 01.11.2024 г.).

Social Security Code, (Оригинално заглавие: Кодекс за социално осигуряване), https://nra.bg/wps/portal/nra/zakonodatelstvo/zakonodatelstvo_priority/d07c49c1-8af1-4f31-a2b0-0fe18e7b4a5a, (Accessed on 01.11.2024 г.).

Financial Supervision Commission, (Оригинално заглавие: Комисия за финансов надзор), <https://www.fsc.bg/>, (Accessed on 01.11.2024 г.).

National Insurance Institute, (Оригинално заглавие: Национален осигурителен институт), <https://www.noi.bg/publikacii/statistika/trudovi-zlopoluki/informatsiya-za-trudovite-zlopoluki/>, (Accessed on 01.11.2024 г.).

The undeveloped potential of insurance, magazine Economy issue 116, 01.10.2023. and Economic.bg (Оригинално заглавие: Неразвитият потенциал на застраховането, сп. Икономика брой 116, 01.10.2023г. и Economic.bg), <https://www.economic.bg/bg/a/view/nerazvitijat-potencial-na-zastrahovaneto>, (Accessed on 01.11.2024 г.).

The history of insurance is one of the oldest categories in the development of public relations. (Оригинално заглавие: Историята на застраховането е една от най-старите категории в развитието на обществените отношения), <https://zadbg.bg/история-на-застраховането/>, (Accessed on 01.11.2024 г.).